

KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

Kod ucznia

Małopolski Konkurs Chemiczny dla Gimnazjalistów

Etap II (rejonowy)

10 grudnia 2012 roku

Wypełnia rejonowa komisja konkursowa

Zadanie	1.	2.	3.	4.	5.	Suma
	15	12	13	13	15	68
Liczba punktów						
Podpis oceniającego						
Liczba punktów po weryfikacji						
Podpis weryfikatora:						

Miejsce na wklejenie informacji z danymi ucznia

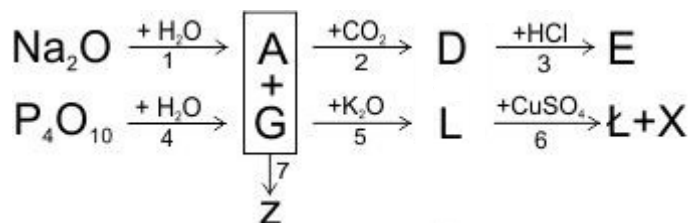
Drogi Gimnazjalisto!

1. Przed Tobą zestaw pięciu zadań konkursowych.
2. **Na rozwiązanie zadań masz 120 minut.** Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez członków Komisji Konkursowej.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu. Pracuj uważnie, używając jedynie pióra lub długopisu. Rozwiązania zadań i odpowiedzi napisane ołówkiem nie będą oceniane.
4. Pamiętaj, aby **nie używać korektora.**
5. Jedną kartkę z tych, które otrzymałeś, możesz poświęcić na brudnopis. **Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.**
6. **Nie podpisuj kartek imieniem, ani nazwiskiem.**
7. Do obliczeń możesz wykorzystać kalkulator, który posiada cztery podstawowe działania matematyczne (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie) oraz pierwiastkowanie i obliczanie procentów. Nie możesz korzystać z kalkulatorów w telefonie komórkowym.
8. W trakcie konkursu możesz korzystać wyłącznie z materiałów dołączonych do zestawu zadań. Załączone materiały powinny zawierać:
  - układ okresowy pierwiastków,
  - tablicę rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie.
9. **Nie zapomnij o komentarzu, pełnych obliczeniach, sprawdzeniu i wpisaniu jednostek oraz napisaniu pełnych odpowiedzi słownych.**
10. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
11. Staraj się, aby praca Twoja była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielnosci pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

*Życzymy Ci powodzenia
Autorka zadań i organizatorzy konkursu*

Zadanie 1. (15 pkt.)

Poniżej przedstawiono schemat siedmiu reakcji, napisz ich równania. Reakcje oznaczone numerami 1-5 przedstaw równaniami cząsteczkowymi, a reakcje oznaczone numerami 6 i 7 równaniami jonowymi skróconymi. Podaj nazwy systematyczne substancji oznaczonych symbolami: A, D, E, G, L, Ł, X i Z czyli kwasów, zasad i soli. W kilku reakcjach występuje więcej niż jeden produkt, należy też założyć, że produktami są sole obojętne.

A. Zapisz równania cząsteczkowe reakcji oznaczonych na schemacie numerami 1-5:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

B. Zapisz równania jonowe reakcji oznaczonych na schemacie numerami 6 i 7:

6. ....
7. ....

Podaj nazwy systematyczne związków oznaczonych literami A, D, E, G, L, Ł, X, Z:

- A. ....
- D. ....
- E. ....
- G. ....
- L. ....
- Ł. ....
- X. ....
- Z. ....

Zadanie 2. (12 pkt.)

Woda jest niezwykle substancją o ciekawych właściwościach wynikających z jej budowy. To dzięki niej i atmosferze, która otacza Ziemię istnieje życie na naszej planecie.

A. Narysuj wzory elektronowe cząsteczek wodoru, tlenu i wody. Podaj typ wiązania jaki w nich występuje.

Cząsteczka	Wzór elektronowy	Typ wiązania

B. Z praktyki wiemy, że cukier używany przez nas w gospodarstwie domowym, a nazwany przez chemików sacharozą bardzo dobrze rozpuszcza się w wodzie.

W temperaturze 80°C rozpuszczalność cukru wynosi 363 g na 100 g wody. Oblicz stężenie procentowe tego roztworu.

Obliczenia:

Odpowiedź:.....

C. Oblicz w jakiej objętości roztworu sacharozy o stężeniu 0,5 mol/dm³ znajduje się 50 g substancji rozpuszczonej; wzór sacharozy to C₁₂H₂₂O₁₁.

Obliczenia:

Odpowiedź:.....

Zadanie 3. (13pkt.)

Oprócz soli bezwodnych o znanych Ci wzorach są także sole uwodnione, tzw. **hydraty**. Taką solą jest związek o wzorze $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10 \text{H}_2\text{O}$. Kropka w tym wzorze nie jest znakiem mnożenia, a oznacza, że na jedną cząsteczkę węglanu sodu przypada 10 cząsteczek wody.

A. Do $1,5 \text{ dm}^3$ roztworu Na_2CO_3 o stężeniu $0,5 \text{ mol/dm}^3$ i gęstości $d = 1 \text{ g/cm}^3$ wsypano $50 \text{ g Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$. Oblicz stężenie procentowe roztworu.

B. Napisz równanie dysocjacji węglanu sodu i oblicz liczbę jonów sodu w $1,5 \text{ dm}^3$ roztworu, o stężeniu wyliczonym w punkcie 3A.

A. Obliczenia stężenia procentowego roztworu:

Odpowiedź:.....

.....

B. Obliczenie liczby jonów sodu w roztworze:

Równanie dysocjacji Na_2CO_3 :

.....

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

.....

Zadanie 4. (13. pkt)

Na podstawie opisu właściwości, zastosowania lub po wykonaniu odpowiednich obliczeń zidentyfikuj tlenki oznaczone liczbami rzymskimi **I**, **II**, **III** i **IV**. Wykonując obliczenia pamiętaj o podawaniu jednostek.

A. Tlenek **I** jest bezbarwnym, palnym i trującym gazem, nieco lżejszym od powietrza o gęstości równej $1,25 \cdot 10^{-3} \text{ g/cm}^3$. Nie rozpuszcza się w wodzie i nie reaguje z nią. Korzystając z podanej gęstości gazu oblicz masę molową tlenku i podaj jego nazwę zwyczajową.

Obliczenia:

Nazwa zwyczajowa tlenku **I**:

B. Cząsteczka tlenku **II** ma masę $3,0 \cdot 10^{-23} \text{ g}$. Oblicz masę molową tlenku i podaj jego wzór.

Obliczenia:

Wzór chemiczny tlenku **II**:

C. Tlenek **III** ma wzór XO, gdzie X oznacza pewien metal. Otrzymuje się go na skalę przemysłową w ogromnej ilości przez termiczny rozkład (1) skał, których głównym składnikiem jest pewna sól. Tlenek pozostawiony przez dłuższy czas na powietrzu reaguje z jego składnikami (2 i 3) i powoli zamienia się w sól, z której był otrzymany. Napisz cząsteczkowo równania reakcji ilustrujące omawiane procesy.

Równania reakcji:

1).....

2) .....

3) .....

Nazwa tlenku **III**:.....

D. Stosunek wagowy popularnego metalu do tlenu w tym związku wynosi 7 : 2. Masa cząsteczkowa tlenku **IV** jest równa 72 u. Wykonaj obliczenia w oparciu o masę cząsteczkową i atomową i zidentyfikuj tlenek.

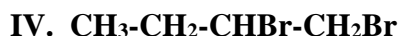
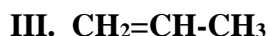
Obliczenia:

Wzór chemiczny tlenku **IV**:.....

Zadanie 5 (15 pkt.)

Poniżej podano wzory chemiczne węglowodorów lub ich pochodnych. Wzory te będą Ci potrzebne do rozwiązania problemów zawartych w punktach A – F. W równaniach reakcji związki organiczne zapisuj zawsze wzorami półstrukturalnymi.

A. Podaj nazwy systematyczne węglowodorów oznaczonych numerami II i III:

II ..... III.....

B. Napisz równanie reakcji spalania całkowitego węglowodoru oznaczonego numerem I oraz narysuj wzory półstrukturalne jego dwóch izomerów i podaj ich systematyczne nazwy:

Równanie reakcji:.....

Izomery:

C. Napisz równanie reakcji polimeryzacji węglowodoru oznaczonego numerem III:

Równanie reakcji:.....

D. Napisz równanie reakcji węglowodoru oznaczonego numerem III z chlorowodorem. Podaj nazwę produktu i typ reakcji.

Równanie reakcji:.....

Nazwa produktu:.....

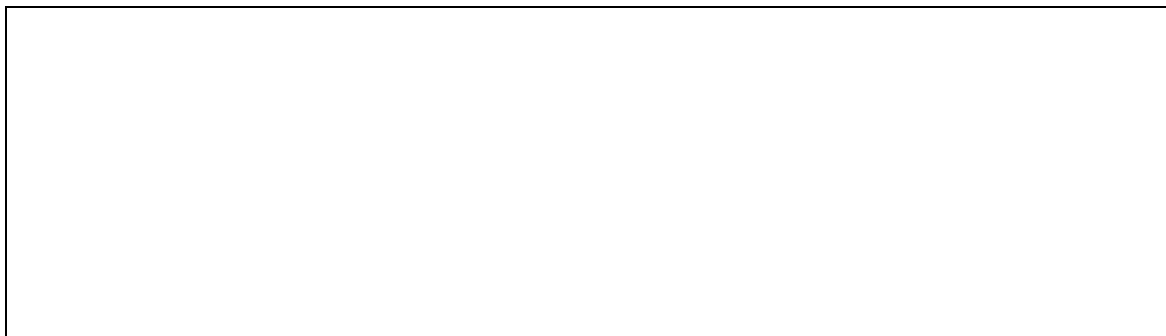
Typ reakcji: .....

E. Podaj nazwę systematyczną pochodnej węglowodoru oznaczonej numerem IV i napisz równanie reakcji, której produktem jest ta pochodna:

Nazwa.....

Równanie reakcji: .....

F. Narysuj wzór półstrukturalny izomeru węglowodoru oznaczonego numerem II zmieniając położenie wiązania wielokrotnego. Podaj nazwę tego izomeru:

BRUDNOPIS